

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. Vtrum voluntas moueat alias animæ potentias ad exercitium
actus, & quo modo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Mouere ad specificationem.

est causa cur potentia hinc & nunc agat, non mouet ad exercitium. Mouere ad specificationem actus, est esse causam praecise cur actus ille, qui ex parte potentiae est indifferens ad varias species, sit potius huius speciei, quam alterius; vt quod hac intellectio, haec volitio, haec visio sit potius huius speciei, quam alterius, referendum est in illud quod mouet ad speciem actus.

Potentia ex se ad certam speciei operationem determinata, non regit motorem.

Hinc sequitur, Primò, Eas potentias quae ex natura sua ad certae speciei operationem sunt determinatae, non egerè motore ad exercitium actus, vel ad specificationem: vt sunt, vis alendi, conuocandi, attrahendi, vis pulsatricis cordis & articularum. Nec refert quod haec vires egeant materia vt exeant in actum, quia ex parte sua sunt determinata ad certam operationem.

Dices, D. Thomas ait, Id quod est in potentia ad agere & non agere, eger motore, quo ad exercitium actus moueatur: atqui illae vires sunt in potentia ad agere & non agere; quia non semper agunt.

Respondeo, Has vires neque ex parte sua praecise, neque ex parte subiecti vtentis, esse in potentia ad agere & non agere, sed solum defectu materiae. D. Thomas loquitur de eo quod ex parte sua, vt est voluntas; vel, vt est in tali subiecto, est indeterminatum & indifferens ad agere & non agere; vt intellectus, phantasia, appetitus sensitivus, &c.

Neque sensus exteriores.

Sequitur Secundò, Sensus exteriores non egerè motore, quo directe moueantur ad exercitium; quia natura sua sunt determinati ad exercitium actus, praesente obiecto; sed tantum egerè motore indirecè, quatenus per motum localem debent applicari obiecto, vel impedimentum interpositum tolli; vt patet in oculis, obductis vel reductis palpebris.

DVBIVM II.

Virum voluntas moueat alias animae potentias ad exercitium actus, & quo modo?

Voluntas mouet potentias, qua non sunt ex parte subiecti determinata, vt semper agant.

Ico Primò; Certum est, voluntatem in hominibus, & appetitum sensitivum in brutis mouere alias animae potentias, quae ex parte subiecti non sunt determinatae vt semper agant, ad exercitium actus: Patet experientia: proxima enim ratio cur homo vel brutum hoc vel illud agat, est quia vult.

Ratio a priori est, quam hic insinuat D. Thomas; quia voluntas in homine, & appetitus sensitivus in brutis, est inclinatio; seu pondus, quo fertur in totum bonum suppositi. In alijs autem viribus, est solum inclinatio in aliquod bonum particulare suppositi; in intellectu ad intellectiorem, in sensu interiore ad imaginationem: atqui inclinatio in bonum totius, debet mouere & incitare inclinationes particulares; quia bona particularia debent referri ad bonum totius: sicut causa quae respicit finem vniuersalem, mouet causas quae respiciunt fines particulares, vt optime explicat D. Thomas exemplo ducis exercitus.

Secundò, Voluntas est inclinatio in bonum totius: atqui hoc bonum non potest ipsa per se consequi, sed solum mediante alijs potentijs: ergo necesse est vt possit alias potentias ad hoc bonum prosequendum mouere.

Dico Secundò; Quod ad modum huius motionis attinet, voluntas non mouet alias potentias effectiue, per realem aliquem in eas influxum; sed tantum ratione naturalis connexionis, quam illa cum voluntate in eadem essentia habent.

Non mouet eas per realem influxum in eas.

Prior pars est ferè communis DD. & Probatur; Quia vires inferiores sunt per se, suasque perfectiones intrinsecas, satis idoneae ad producendos suos actus secundum substantiam, & omnes modos intrinsecos illorum: ergo frustra poneretur influxus voluntatis in illas. Antecedens patet; Intellectus enim instructus habitu conueniente, seu specie intelligibili, est sufficiens ad omnem intellectiorem; nec vlla est ratio formalis, vel modus intrinsecus in actu intellectiorem, ad quem opus sit influxu voluntatis. Vt enim est intellectio, est a potentia intellectiua; vt est supernaturalis, est ab habitu vel auxilio supernaturali, tamquam a proprio principio: vt autem est huius vel illius speciei, est ab obiecto mediata specie intelligibili.

Dices, Illa intellectio est etiam voluntaria & libera: atqui hoc non habet nisi a voluntate: ergo influxus voluntatis ad hoc erit necessarius.

Respondeo, Esse voluntarium & liberum non superaddit actui aliquid intrinsecum, sed solum extrinsecam denominationem ab actu voluntatis. Idem dicendum est de actu imaginationis, appetitus sensitivus, sensuum exteriorum & potentiae motiuae, siue haec ponantur immediatè in anima, siue in instrumento corporeo.

Vtrum autem voluntas possit causare immediatè motum localem in corpore, vt Medina hoc loco putat cum quibusdam alijs Doctoribus, dubitari potest: Sed omninò verius est, voluntatem non esse causam immediatam motus localis, & dari potentiam motricem, a qua effectiue & immediatè procedat motus; quam potentiam voluntas duntaxat applicet: de qua plura in parte, q. 25.

Non causat immediatè motum localem.

Altera pars probatur; quia non superest alius modus mouendi illas vires; & hic sufficit. Vel enim vires animae non distinguuntur ab anima, sed sunt ipsamet animae essentia, quatenus idonea ad varias operationes; vt intellectus nihil aliud sit, quam ipsa essentia animae, vt est idoneum principium intellectiorem; & voluntas: sit eadem essentia, vt est idoneum principium volitionis, & sic de ceteris (quae sententia est satis probabilis, eamque optime explicat & defendit Gabr. in 2. d. 16. q. vnica.) Et hoc modo facillè est intelligere, quo modo aliarum virium operatio possit a voluntate dependere, cum iuxta hanc sententiam omnes vires non sint nisi vna simplex anima, quae cum vult, essentia tota in rem volitè trahitur; & consequenter ex illa essentia sequitur operationes consentaneae ad illam rem obtinendam. Vel vires animae distinguuntur realiter ab essentia animae, sic tamen vt ab eadem manent, & in eadem existant; & dum operantur ipsae, essentia quoque influxum in opus habeat. Et hoc etiam modo facillè intelligi potest connexio potentiarum in operando: dum enim voluntas vult aliquius potentiae operationem, v.g. intelligere, imaginari, ambulare, tota essentia trahitur per voluntatem in illam operationem; & consequenter etiam potentia propria, qua illa operatio elicitur.

Voluntas mouet alias potentias ratione naturalis unitatis vel connexionis in eadem essentia.

Idem confirmatur a simili. Sicut enim operatio intellectus dependet ab operatione sensus inferioris;

A simili.

terioris; ita vt naturaliter non possimus quidquam intelligere, nisi id ipsum imaginemur; & Operatio sensuum exteriorum, vt perfecta sit, requirit attentionem sensus interioris: ita mirum non est, si operatio quarundam potentialium pendeat à voluntate, quæ est appetitus inclinans in totum bonum hominis.

Aduerte tamen, aliter sensus externos; aliter intellectum & imaginatricem ad exercitium moueri. Intellectus enim & imaginatrix applicantur interius ex vi consensionis immediate cum voluntate; sensus autem externi non habent talem cum voluntate immediatum consensum. Quare solum mediante potentia motiua applicantur ad operandum. Quo fit, vt voluntas non possit sensuum operationes excitare vel impedire, intensiores aut remissiores facere, nisi mediante motu locali; quo vel ipsi sensus fiunt obiectis viciniore, vel spiritus ad sensuum organa plures excitantur. Proposito enim obiecto & ablato impedimento, sensus naturaliter suam perfectissimam operationem eliciunt, siue voluntas velit, siue non velit. Secus est de intellectu & imaginatrice.

Ex dictis patet, cur operatio vnus potentia circa suum obiectum, impediatur perfectam operationem alterius potentia circa suum: vt attempta speculatio intellectus, operationes sensuum, & operatio vnus sensus, attentionem alterius. Ratio enim est, quia tota anima essentia trahitur in illud obiectum, circa quod quispiam attentè operatur; & sic non potest perfecte alteri operationi applicari (nisi diuinitus supra modum naturalem iuuetur, sicut fiet in celo; vbi operatio vnus potentia non impedit perfectionem operationis alterius potentia:) necesse enim est vt in omni operationem vitalem essentia influxum habeat.

Cur vnus potentia operatio impediatur operationem alterius non subordinatur.

D V B I V M I I I.

Quo modo voluntas moueatur ab intellectu, & ab obiecto.

Omissis sententijs. Dico Primò, Obiectum cognitum non est causa effectiua actus voluntatis; vt rectè docet Scotus in 2. d. 25. q. vnica. Et Durandus in 2. d. 24. q. 1.

Probatur Primò; Quia obiectum sapè non existit in rerum natura, dum appetitur; vt cum quis appetit sanitatem, doctrinam, salutem. Id autem quod non existit, non potest habere realem efficientiam. Quod si aliquando contingat tunc temporis existere, id nihil refert; quia etiam tunc non aliter agit, quam dum non existit.

Probatur Secundò; Si obiectum effectiue causaret ipsam volitionem; vel efficeret se solo, vel vnà cum voluntate. Si se solo; scilicet vt integra causa, sequeretur voluntatem se habere merè passiuè in omni volitione; & consequenter nullam volitionem esse liberam, meritoriam; vel demeritoriam; imò nullam esse voluntariam seu spontaneam; quæ omnia sunt contra fidem, & rationem naturalem. Si vnà cum voluntate efficeret, scilicet vt causa partialis, saltem debe-

ret existere, & esse realiter praesens; cum tamen sapè vel non sit, vel longissimè absit.

Dico Secundò; Cognitio obiecti non est causa efficiens volitionis, siue volitio sit necessaria, siue libera. Est contra quosdam, inter quos Marsilius in 2. quaest. 16. artic. 3. qui docent, motus primos voluntatis esse effectiue à sola cognitione, non tamen liberos. Sed

9
Neque enim cognitio obiecti.

Probatur; Si sola cognitio obiecti efficeret in voluntate volitionem, hæc volitio non esset actus vitalis; quia non procederet à principio intrinseco (sicut habitus non est quid vitale; quia fit immediatè à solo actu, non à potentia vitali:) vnde neque esset libera, quia non procederet à principio indeterminato: cognitio enim illam produceret vt agens naturale. Imò neque esset spontanea; quia non procederet effectiue à voluntate. Hæ rationes vim habent, etiam si ponamus intellectum non distingui à voluntate, nisi ratione: vt patet à simili de habitu orto ex actu cognitionis.

Nec obstat, Quod aliqui motus voluntatis sint necessarij, sic vt non possint à voluntate impediri: non enim id ex eo prouenit, quod à sola cognitione fiant; sed quia obiectum proponitur tamquam bonum necessarium carens omni malo; vt in beatis; vel quia ita proponitur sub ratione boni; vt eo momento non consideretur vlla ratio non appetendi; vt fit in moribus primis.

Sed difficultas est, Vtrum cognitio obiecti concurrat saltem vt causa partialis ad actum voluntatis; sicut species intelligibilis cum intellectu. Multi enim putant, sic concurrere, vt Caietanus 1. p. quaest. 80. artic. 2. & hic quaest. 22. art. 2. Idem tenent Gregorius in 2. d. 25. Heruæus & Adam teste Caietano; & Gabriel in 2. d. 25. quaest. vnica, art. 3. Sed contrarium verius videtur. Vnde

Dico Tertio, Cognitionem obiecti non concurrere effectiue cum voluntate, sed solam voluntatem esse causam effectiuam sui actus. Indicat D. Thomas 1. parte quaest. 82. art. 4. vbi clarè insinuat bonum apprehensum mouere voluntatem solum per modum finis, non autem per modum agentis. Idem docet de veritate quaest. 22. artic. 12. Scotus in 2. dist. 25. quaest. vnica, vbi bene id probat, & Capreolus; teste Caietano.

10
Cognitio obiecti non concurrat effectiue ad volitionem.

Probatur Primò; Quia voluntas est perfecte libera; vnde eodè obiecto proposito, habet in sua potestate velle & nolle. Ergo velle & nolle debet ab ipsa sola procedere. Fateor tamè hoc argumentum non esse validum; quia est alia cognitio, ex qua sequitur velle; alia, ex qua nolle, et si obiectum materiale sit idem. Vnde

Probatur Secundò; Voluntas est quoddam pondus animæ in bonum; ergo fertur in illud, sicut alia rerum pondera feruntur in suos terminos, seruata proportione. At modus tendendi alicuius ponderis in suum terminum; est vt se ipsum inclinet & impellat; nec opus habeat causa extrinsecus adiuuante.

Tertio, Numquam actus vnus potentia est principium effectiuum actus alterius potentia; quia omnes potentia sunt in seipsis perfecta & completa, vel certè possunt compleri perfectionibus intrinsecis, vt sint integra suarum functionum prim-